

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра зоології

Дисципліна: Паразитологія

Для студентів денної форми навчання галузі знань «01 освіта / Педагогіка», спеціальності «014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», освітньо-професійної програми «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини»

Викладач: Сухомлін Катерина Борисівна, професор, завідувач кафедри зоології,
+380951445610
Sukhomlin.Katerina@vnu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ:
<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри зоології та на сайті кафедри: <https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Зоології#>.

Передумови вивчення курсу: студент повинен мати базові знання з біології, знати загальні риси організації, фізіології та екології тварин різних систематичних груп.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою вивчення спеціального курсу є навчання студентів основним закономірностям відносин «паразит – хазяїн», що відбувається в різних умовах існування та між різними організмами, розкрити закономірності складних життєвих циклів явищ паразитизму і пов'язаних з ним морфологічних та біологічних адаптацій паразитів; показати особливості біології та екології паразитичних організмів, взаємний вплив паразитів та їх господарів, значення паразитології в біології, медицині, ветеринарії, а також сучасні досягнення паразитологічної науки.

Паразитичні відносини виникли одночасно з виникненням життя на нашій планеті. Тому паразитизм, як явище, знищити неможливо. Паразитичні організми в процесі еволюції успішно пристосовуються до нових умов існування, встигають перебудувувати свої захисні оболонки таким чином, щоб на них не змогли впливати протипаразитарні лікарські засоби чи імунна система хазяїна. А у деяких випадках паразитів використовують навіть з лікувальною метою. Ось чому біологам, вчителям біології слід чітко розуміти взаємовідносини у системі паразит-хазяїн, взаємний вплив паразита на хазяїна і навпаки, що дасть змогу прогнозувати можливість і шляхи зараження тварин і людини збудниками паразитарних хвороб і, таким чином, запобігати їх захворюванню.

Основними завданнями курсу є: ознайомити студентів з життєвими циклами паразитів, морфологічними пристосуваннями до спільного існування паразита та хазяїна; з впливом паразита на хазяїна та відповідними реакціями хазяїна на паразита; показати

студентам сучасні підходи до боротьби з основними паразитогами людини та тварин. Вдосконалити навички роботи з мікроскопом, навчити відбирати проби паразитологічного матеріалу та виготовляти паразитологічні препарати.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Перелік тем лекцій, які розглядаються

Тиждень	Дата	Тема лекції
		Тема 1. Предмет і завдання загальної паразитології.
		Тема 2. Форми біотичних відносин між паразитами, хазяями і зовнішнім середовищем
		Тема 3 Особливості організації паразитів
		Тема 4. Розмноження і розвиток паразитів
		Тема 5. Особливості життєвих циклів паразитів
		Тема 6. Локалізація паразитів у організмі хазяїна
		Тема 7. Джерела зараження та шляхи проникнення паразитів в організм хазяїна
		Тема 8. Походження та еволюція паразитизму
		Тема 9. Вплив паразитів на хазяїв
		Тема 10. Захисні пристосування і реакції хазяїна на проникнення паразитів
		Тема 11. Походження і шляхи формування паразитофауни свійських тварин і людини

Перелік тем практичних занять та розподіл балів для студентів денної форми навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин	Кількість балів
1	Вивчення будови паразитичних саркодових тварин і людини, їх біології та життєвих циклів.	2	2
2	Вивчення будови паразитичних джгутикових – кінетопластид (трипаносом, лейшманій), їх життєвих циклів.	2	2
3	Вивчення будови паразитичних джгутикових - багатожгутикових і опалін (трихомонад, лямблій, жаб'ячих опалін), їх життєвих циклів	2	2
4	Вивчення будови кокцидій (еймерій, токсоплазми), їх життєвих циклів.	2	2
5	Вивчення будови гемоспорицій (плазмодія), їх життєвих циклів.	2	2

6	Вивчення будови грегарин, їх життєвих циклів.	2	2
7	Вивчення будови і життєвих циклів кнідоспорідій і мікроспорідій.	2	2
8	Вивчення будови паразитичних інфузорій (триходіна, балантідій, іхтіофтірус).	2	2
9	Методи дослідження найпростіших.	2	2
	Модуль 1		30
10	Вивчення будови і життєвих циклів моногеней	2	2
11	Вивчення будови та розвитку трематод. Дослідження партеніт трематоди.	2	2
12	Вивчення будови та розвитку трематод і аспідогастр.	2	2
13	Вивчення будови і життєвих циклів цестод.	2	2
14	Вивчення будови і життєвих циклів нематод-біогельмінтів.	2	2
15	Вивчення будови і життєвих циклів нематод-геогельмінтів.	2	2
16	Вивчення будови і біології скребликів .	2	2
17	Методи дослідження гельмінтів.	2	2
18	Вивчення будови і життєвих циклів паразитичних ракоподібних.	2	2
19	Вивчення будови і життєвих циклів паразитичних кліщів.	2	2
20	Вивчення будови і життєвих циклів паразитичних комах.	2	2
	Модуль 2		30
	Разом	40	100

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового (тестового) опитування. За теоретичну підготовку до лабораторних робіт студенти можуть отримати максимальну оцінку 1,5 бали. Усні (письмові) відповіді оцінюються за такими критеріями:

0,5 бала – відповідь неповна на основі прочитаної лекції; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

1,0 бал – відповідь повна, логічна на основі прочитаної лекції; розуміння і розкриття декількох позицій.

1,5 бали – відповідь вичерпна, логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає роз'яснення всіх систематизованих позицій; використання тексту лекції, підручників та додаткових наукових джерел; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

За умови тестового контролю знань, студентам пропонується 15 тестових питань у варіанті, кожне питання з яких оцінюється у 0,1 бала.

Максимальна оцінка за виконання та оформлення кожної лабораторної роботи складає 0,5 бала. Загалом з усіх тем змістових модулів 1 і 2, які виносяться на лабораторні роботи студент може отримати максимально 40 балів.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово, або у формі комп'ютерного тестування. Модульний зріз передбачає розв'язання 30 тестових завдань, що складаються на основі лекційного курсу, лабораторних робіт і питань, які

виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання тестового завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за одну модульну контрольну роботу – 30 (загалом 60 балів за дві модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – залік. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік у формі усного опитування або тестування, за який може отримати максимум 60 балів (кожне питання тестів оцінюється максимум в 2 бали). При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних зрізів, анулюються. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного або підсумкового контролю. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Зінченко О. П., Сухомлін К. Б. Паразитологія: Навчальні програми нормативних і вибіркових дисциплін та програми практик кафедри зоології. Луцьк: РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. Ч. 1. С. 37-39.
2. Зінченко О.П., Сухомлін К.Б. Паразитологія. Тестові завдання : Навч.-метод. посіб. Луцьк: РВВ „Вежа” " Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 124 с.
3. Медична паразитологія з ентомологією: навчальний посібник / В.М. Козько, В.В. М'ясоєдов, Г.О. Соломенник та ін.; за ред. В.М. Козька, В.В. М'ясоєдова. – К.: Медицина, 2017. - 336 с.
4. Медична паразитологія з ентомологією: навчальний посібник / В.М. Козько, В.В. М'ясоєдов, Г.О. Соломенник та ін.; за ред. В.М. Козька, В.В. М'ясоєдова. – К.: Медицина, 2017. - 336 с.
5. Невядомська К., Пойманська Т., Магніцька Б., Чубай А. Загальна паразитологія. К.: Наук. думка, 2006. 484 с.
6. Невядомська К., Пойманська Т., Магніцька Б., Чубай А. Загальна паразитологія. – К.: Наук. думка, 2006 – 484 с.
7. Основи медичної паразитології. Еволюція. Біосфера : навчально-методичний посібник для студентів - іноземних громадян І курсу медичних факультетів спеціальність "Лікувальна справа" / О.Б. Приходько, А.П. Попович, К.І. Гейченко, Т.І. Ємець, Г.Ю. Малєєва. – Запоріжжя: [ЗДМУ], 2018. – 159 с.
8. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин: навчальний посібник /О.М. Єрохіна. – К. : Аграрна освіта, 2014. – 431 с.
9. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / В. Ф. Галат, А. В. Березовський, М. П. Прус, Н. М. Сорока; За ред. В. Ф. Галата — К.: Вища освіта, 2003. — 464 с.

10. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Практикум (для самостійної роботи) [Ю. О. Приходько, С.І. Пономар, О.В. Нікіфорова та ін.]; За ред. Ю.О. Приходька, С.І. Пономаря. – Біла Церква, 2011. – 313 с.
11. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Практикум: Навчальний посібник / В.Ф. Галат [та ін.]. – К.: Вища освіта, 2004. – 238 с.
12. Ройтман В. А., Беэр С. А. Паразитизм как форма симбиотических отношений. М. : Товарищество научных изданий КМК, 2008. – 310 с.
13. Сухомлін К.Б., Зінченко О.П. Паразитологія : Метод. рек. для викон. лабораторних робіт. Луцьк: РВВ „Вежа” " Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 88 с.

Інтернет-ресурси

1. Єрохіна О. М. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин: навчальний посібник. К. : Аграрна освіта, 2014. – 431 с. – Режим доступу: http://www.agroosvita.com/sites/default/files/libery/VetMed/НП_Паразитологія.pdf
2. Медична паразитологія: Атлас: Навч. посібник / Ю. І. Бажора, А. Д. Тимченко, М. М. Чеснокова, В. В. Костюшов, О. Л. Тимчишин; За ред. Ю. І. Бажори. — Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2001. — 110 с. – Режим доступу: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3257/Bazhora.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Паразитологія: Конспект лекцій / Уклад. Корнюшин В. В. - Київ: МСУ, 2011. - 128 с. – Режим доступу: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/243732/mod_resource/content/1/kornjushin2011_parazitologija_copy.pdf
4. Паразитологія : конспект лекцій / уклад. К. Б. Сухомлін, О. П. Зінченко. Луцьк : Медіа, 2020. 96 с. URL: <http://194.44.187.5/handle/123456789/17173>

Додаткова:

5. Бекиш О.-Я. Л., Бекиш В. Я. Основы медицинской паразитологии. - Минск: Университетское, 2001. - 224 с..
6. Інвазійні хвороби риб. Навчальний посібник / В. В. Стибель, А. В. Березовський, Ю. Ю. Довгій [та ін.]. – Житомир: Полісся, 2016. – 142 с:

Інтернет-ресурси

7. Медична паразитологія: Атлас: Навч. посібник / Ю. І. Бажора, А. Д. Тимченко, М. М. Чеснокова, В. В. Костюшов, О. Л. Тимчишин; За ред. Ю. І. Бажори. — Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2001. — 110 с. – Режим доступу: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3257/Bazhora.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

14.